

УДК 005.334:005.52:001.891(045)

Т. В. Гринько,

д. е. н., професор, декан факультету економіки, професор кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7882-4523>

Т. І. Олійник,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1224-3790>

В. А. Петьков,

магістр кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4808-0412>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.16.83

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФОРМУВАННІ ЛІДЕРСЬКИХ ПІДХОДІВ ДО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

T. Grynko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of the Faculty of Economics, Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Dnipro National University named after Oles Honchar

T. Oliynyk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Dnipro National University named after Oles Honchar

V. Petkov,

Master's student of the Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Dnipro National University named after Oles Honchar

METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FORMATION OF LEADERSHIP APPROACHES TO ANTI-CRISIS BUSINESS MANAGEMENT

У статті розкрито роль і значення методології наукових досліджень при розробці ефективних лідерських підходів до антикризового управління суб'єктами підприємницької діяльності. Обґрунтовано необхідність міждисциплінарного підходу, що поєднує сучасні інструменти кризового менеджменту з лідерськими моделями організаційної поведінки в контексті різноманітних форм бізнесу та підприємницьких структур. Встановлено, що в умовах зростаючої невизначеності та економічної турбулентності, суб'єкти підприємницької діяльності потребують не лише класичних стратегій подолання криз, а й активного впровадження лідерства як ключового фактора мобілізації ресурсів, мотивації персоналу та ефективної трансформації управлінських систем. Зазначено, що методологія наукового дослідження забезпечує системність, логічну послідовність і наукову обґрунтованість управлінських рішень, дозволяючи адаптувати лідерські підходи до специфіки різних типів кризових ситуацій у підприємницькому середовищі. Запропоновано концептуальну модель інтеграції наукової методології у процес прийняття рішень під час кризових викликів, яка поєднує системний аналіз та принципи адаптивного лідерства.

The article reveals the role and significance of the methodology of scientific research in the development of effective leadership approaches to crisis management among entrepreneurial entities. It substantiates the necessity of an interdisciplinary approach that integrates modern crisis management tools with leadership models of organizational behavior, tailored to the diverse forms of business and entrepreneurial structures. The study demonstrates that, under conditions of increasing uncertainty and economic turbulence, entrepreneurial entities require not only classical crisis resolution strategies but also the active implementation of leadership as a key factor in resource mobilization, employee motivation, and effective transformation of management systems.

The article emphasizes that the methodology of scientific research ensures systematic, logical consistency and scientific justification of managerial decisions, allowing leadership approaches to be adapted to the specific nature of various types of crisis situations within the entrepreneurial environment. Existing scientific approaches to the classification of anti-crisis strategies are generalized, and mechanisms of their implementation under the influence of different leadership styles — transformational, adaptive, situational, among others — are analyzed.

The study considers the specifics of leadership actions at different stages of crisis management, including detection, diagnosis, localization, and overcoming the crisis within entrepreneurial structures. A conceptual model is proposed that integrates scientific methodology into the decision-making process during crisis challenges, combining systems analysis, elements of strategic forecasting, and principles of adaptive leadership.

It is demonstrated that such integration contributes to improving the quality of managerial actions, reducing risks and losses, ensuring the sustainability of entrepreneurial entities under external pressures, and fostering new organizational competencies for recovery and growth in the post-crisis period.

Ключові слова: методологія наукових досліджень, лідерські підходи, антикризове управління, підприємницька діяльність, трансформаційне лідерство, адаптивне лідерство, ситуативне лідерство, антикризові стратегії.

Key words: scientific research methodology, leadership approaches, crisis management, entrepreneurial activity, transformational leadership, adaptive leadership, situational leadership, anti-crisis strategies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах сучасної економічної нестабільності та зростаючої невизначеності, вітчизняні підприємства дедалі частіше стикаються з кризовими ситуаціями, які вимагають не тільки оперативних заходів з їх подолання, а й впровадження ефективних лідерських підходів для мобілізації ресурсів і трансформації управлінських систем. Проте на сьогодні існує нестача узгоджених методологічних підходів, які поєднували б наукові дослідження з практичними моделями лідерства у сфері антикризового управління. Саме методологія наукових досліджень під впливом різних стилів лідерства (трансформаційного, адаптивного, ситуативного) відіграє ключову роль у становленні лідерської позиції щодо впровадження заходів антикризового управління суб'єктами підприємницької діяльності в умовах зростаючої економічної турбулентності. Така інтеграція лідерських стилів сприятиме підвищенню якості управлінських дій, зменшенню ризиків і втрат, забезпечуючи стійкість суб'єктів підприємницької діяльності в умовах невизначеності зовнішнього середовища, а також сформує нові організаційні компетенції для відновлення та зростання підприємства в посткризовий період.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні методологічні дослідження з формування лідерських підходів до антикризового управління бізнесом, які базуються на системному аналізі наукових джерел, методах порівняння, узагальнення та моделюванні, відзначаються своєю актуальністю, серед таких дослідників необхідно виокремити Н.Я. Михаліцьку, М.Р. Яцик [1]; О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань [2]; Т.І. Олійник [3]; Т.В. Гринько, Р.К. Іванова [4]; Н.С. Носань, О.В. Борисенко, Т.С. Назаренко [5]; А.С. Панчук, Н.С. Ляліну [6] та багато інших.

У своїх роботах вони акцентують увагу на важливості міждисциплінарних підходів у кризовому менеджменті, які інтегрують інструменти стратегічного управління, психології лідерства та організаційної поведінки. Також відзначається і зростаюча роль трансформаційного, адаптивного та ситуативного лідерства як ключових стилів управління в кризових умовах. Однак більшість досліджень зосереджені або на теоретичних моделях, або на практичних рекомендаціях, без достатньої уваги до методологічної бази, яка могла б забезпечити системний і науково обґрунтований підхід до формування лідерських стратегій антикризового управління.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження ролі та значення методології наукових досліджень у формуванні ефективних лідерських підходів до антикризового управління суб'єктів підприємницької діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В сучасних умовах економічної нестабільності та високої невизначеності, підприємницька діяльність стикається з численними викликами, що зумовлюють виникнення кризових ситуацій. Успішне подолання таких криз залежить не лише від застосування класичних управлінських стратегій, а й від впровадження ефективних лідерських підходів, які здатні мобілізувати ресурси, мотивувати персонал та трансформувати управлінські системи. У цьому контексті методологія наукових досліджень виступає важливим інструментом, що забезпечує системність, логічну послідовність і наукову обґрунтованість управлінських рішень. В цьому також проявляється і необхідність інтеграції міждисциплінарних підходів, які поєднують інструменти кризового менеджменту з сучасними моделями лідерства в умовах динамічних змін бізнес-середовища.

Незважаючи на численні дослідження в галузі антикризового управління та лідерства, існує недостатня увага до формування його методологічної бази, яка б дозволяла адаптувати лідерські стратегії відповідно до специфіки діяльності різних суб'єктів підприємництва із спрямуванням таких досліджень на підвищення якості управлінських рішень, зменшення ризиків і втрат, а також забезпечення стійкості і конкурентоспроможності бізнесу в умовах кризових викликів.

Сучасне підприємницьке середовище характеризується високою динамічністю, складністю та непередбачуваністю, що створює значні виклики для управління підприємствами різного типу і масштабу. У таких умовах традиційні однопрофільні підходи до антикризового управління часто виявляються недостатньо ефективними, оскільки не враховують всієї багатогранності кризових явищ і складної взаємодії численних факторів. Саме тому виникає гостра потреба у впровадженні міждисциплінарного підходу, який поєднує сучасні інструменти кризового менеджменту з лідерськими моделями організаційної поведінки.

Одним із ключових чинників успішного антикризового управління суб'єктами підприєм-

ницької діяльності є застосування методології наукових досліджень, яка забезпечує системний, комплексний та науково обґрунтований підхід до формування лідерських стратегій. Методологія наукових досліджень виступає фундаментом, що дозволяє не лише теоретично осмислити сутність і специфіку кризових явищ, а й розробити практичні рекомендації, спрямовані на ефективне подолання кризових ситуацій.

Перш за все, методологія наукових досліджень забезпечує системність у підході до вивчення кризових процесів, що виникають у підприємницькому середовищі. Це означає, що дослідження здійснюється за певним планом із визначенням об'єкту, предмету, гіпотез, методів та інструментів аналізу, що дозволяє всебічно оцінити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на виникнення і розвиток кризи [7]. Такий системний підхід дає змогу побудувати цілісну картину кризового стану підприємства, визначити найбільш уразливі напрями, а також перспективні точки втручання.

Крім того, методологія наукових досліджень визначає логічну послідовність дій у процесі розробки лідерських підходів. Науковий підхід дозволяє відокремити факти від припущень, критично оцінити існуючі концепції кризового управління і лідерства, порівняти їх ефективність у різних умовах та вибрати оптимальні стратегії. Це запобігає імпровізації та хаотичним діям в умовах невизначеності, що часто характерно для кризових ситуацій.

Важливим аспектом є також те, що методологія наукових досліджень сприяє міждисциплінарності — інтеграції знань і методів з різних наукових галузей [8]. Такий підхід дозволяє враховувати комплексність кризових явищ, де економічні, соціальні та організаційні чинники взаємодіють і впливають один на одного. Відповідно лідерські підходи, які формуються на основі такого багатогранного аналізу, є більш гнучкими, адаптивними і здатними реагувати на специфічні виклики конкретного підприємства чи сектора.

Міждисциплінарний підхід дозволяє створити більш цілісне і багатогранне уявлення про кризу як про соціально-економічне явище, що має не лише технічні чи фінансові, а й психологічні, культурні та поведінкові аспекти. Це особливо важливо для суб'єктів підприємницької діяльності, які можуть суттєво відрізнитися за організаційною структурою, масштабом діяльності, галузевою належністю та внутрішньою культурою. Застосування такого підходу забезпечує гнучкість у виборі управлінських

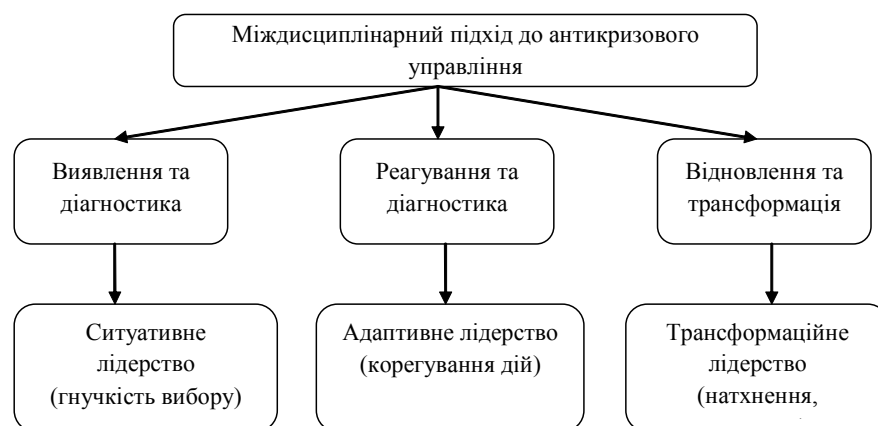

Рис. 1. Міждисциплінарний взаємозв'язок стилів лідерства з антикризовим управлінням

рішень і стиль лідерства, що відповідає конкретним умовам і потребам підприємства.

Наукова методологія також забезпечує обґрунтованість і перевірюваність розроблених моделей і стратегій. Вона передбачає використання як кількісних, так і якісних методів дослідження, які дають змогу не лише кількісно оцінити вплив різних факторів на кризову ситуацію, а й глибоко зрозуміти поведінку і мотивацію учасників процесу. Такий комплексний підхід підвищує ймовірність успішної реалізації лідерських стратегій і зменшує ризики непередбачуваних негативних наслідків.

Особливої уваги заслуговує той факт, що методологія наукових досліджень допомагає адаптувати лідерські підходи до специфіки різних типів кризових ситуацій та суб'єктів підприємницької діяльності, виходячи з того що кожне підприємство має свої унікальні особливості, які зумовлюють різні виклики та потребують диференційованих рішень. Науковий підхід дозволяє створювати моделі і рекомендації, що враховують ці особливості, забезпечуючи тим самим більшу ефективність управлінських заходів.

Загалом методологія наукових досліджень у контексті антикризового управління суб'єктами підприємницької діяльності є не просто інструментом аналізу, а ключовим фактором, що формує якість, ефективність і результативність лідерських підходів. Вона створює основу для системного мислення, логічної побудови рішень і інтеграції різних знань, які у підсумку сприяють зміцненню стійкості підприємств та їх успішному розвитку навіть у складних і нестабільних умовах.

Кризове управління традиційно спирається на методи оперативного реагування, аналізу ризиків, планування і контролю, що дозволяє мінімізувати негативні наслідки та відновити

стабільність суб'єкта господарювання. Однак у сучасних умовах ці інструменти повинні доповнюватися та інтегруватися з теоріями лідерства, які вказують на роль людського фактора, мотивації, комунікації і культури в процесі подолання криз. І якщо говорити про лідерство, то воно впливає на формування організаційних цінностей керівника (управлінця) у здатність до інновацій, адаптивності і гнучкості як ключові характеристики управління підприємством, і які успішно долають кризові ситуації.

Так трансформаційне лідерство, яке орієнтоване на надихання і розвиток співробітників, сприяє створенню атмосфери довіри і підтримки, необхідної для успішної реалізації антикризових стратегій. Адаптивне лідерство допомагає керівництву підприємства швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, коригувати пріоритети і процеси, що забезпечує більшу стійкість і конкурентоспроможність.

У свою чергу ситуативне лідерство дає можливість обирати найбільш ефективний стиль управління залежно від етапу кризового циклу і конкретної ситуації. Звідси виникає міждисциплінарний зв'язок між адаптивним, ситуативним та трансформаційним (стиль керівництва з мотивації працівників) лідерством, який інтегрує інструменти кризового менеджменту і лідерські моделі організаційної поведінки, дозволяє розробити більш комплексні, адаптивні та ефективні стратегії антикризового управління. Це особливо актуально для підприємницьких структур різних форм: від малих і середніх підприємств до великих корпорацій, які функціонують у різних секторах економіки (рис. 1).

Впровадження такого підходу сприяє формуванню нових організаційних компетенцій, підвищенню мотивації та залученості персоналу, поліпшенню комунікаційних процесів і

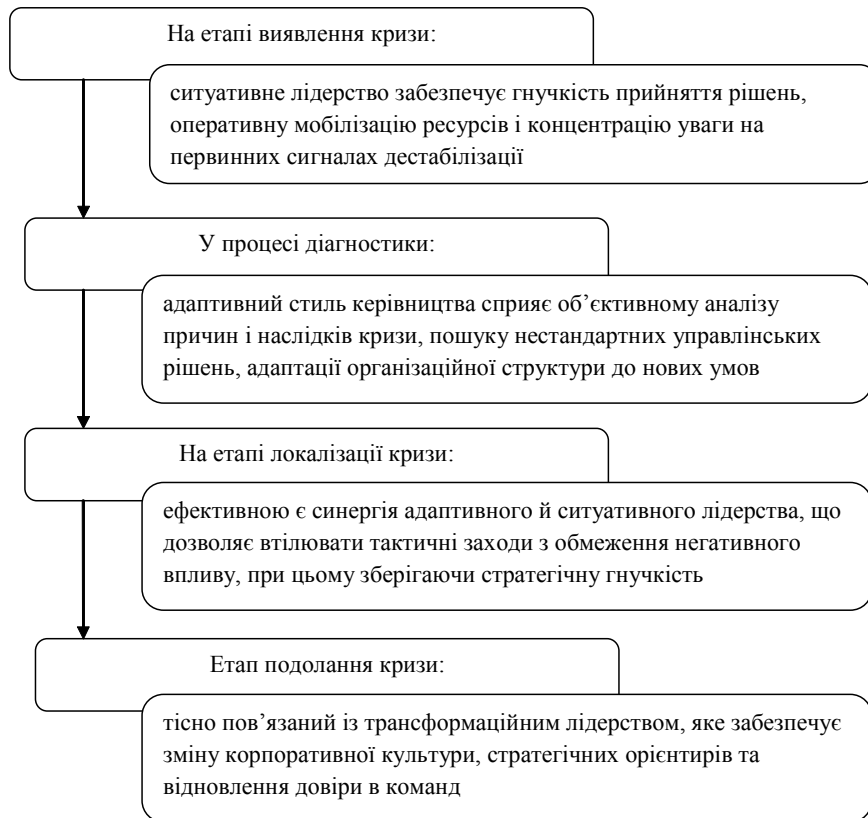

Рис. 2. Вплив стилів лідерства на реалізацію антикризових стратегій

корпоративної культури. Це у свою чергу створює фундамент для сталого розвитку підприємств, здатних не лише виживати в кризових умовах, а й активно використовувати кризові виклики як можливості для інновацій і зростання.

Виявлена нами необхідність міждисциплінарного підходу із формування лідерських позицій до антикризового управління полягає в його здатності забезпечити комплексний аналіз проблем, пошуку адаптивності управлінських рішень із максимальним врахуванням особливостей різних суб'єктів підприємницької діяльності, що є запорукою ефективного подолання криз і подальшого успішного розвитку бізнес одиниць.

Важливо зазначити, наразі антикризові стратегії розглядаються як системні заходи, спрямовані на забезпечення стабільності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності в умовах зовнішніх чи внутрішніх загроз. Серед загально визнаних підходів до класифікації антикризових стратегій переважає поділ за характером реакції (проактивні, реактивні), часовою перспективою (коротко-, довгострокові), спрямованістю дій (внутрішні, зовнішні заходи), рівнем масштабності (локальні, регіональні, комплексні) тощо [9, 10]. А якщо розглядати із стратегічної точки зору, то до основ-

них типів антикризових стратегій належать стратегія зниження витрат, стратегія стабілізації, стратегія реструктуризації, стратегія реорганізації бізнес-процесів, стратегія інноваційного оновлення [11]. Успішність їх реалізації значною мірою визначається тим, який стиль лідерства домінує в управлінському середовищі підприємства.

Аналізуючи практику антикризового управління, нами виявлено, що трансформаційний стиль лідерства є особливо ефективним на етапах глибоких організаційних змін спонукваних розширенням інформаційних потоків та глобальних потрясінь (пандемії, війни) [12, 13]. Лідери такого типу здатні надихати працівників, формувати бачення спільної мети, стимулювати інноваційність і креативність. Саме тому трансформаційне лідерство тісно пов'язується зі стратегіями стратегічної перебудови, реінжинірингу та впровадження інноваційних рішень.

Натомість адаптивне лідерство відіграє ключову роль у періоди невизначеності, коли підприємство змушене швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Адаптивні лідери здатні гнучко змінювати управлінські підходи, делегувати повноваження, активно використовувати зворотний зв'язок і коригувати стратегії відповідно до нових умов. Цей

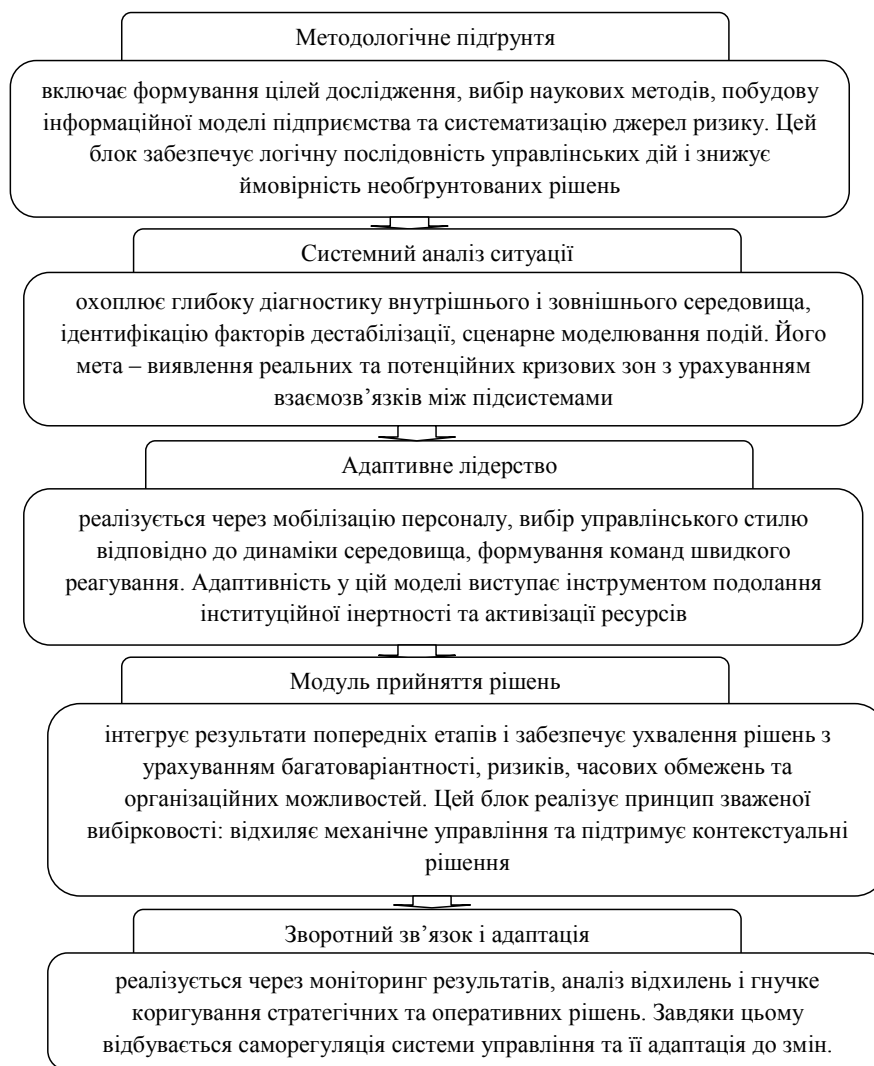

Рис. 3. Концептуальна модель інтеграції наукової методології в антикризове управління підприємницькими структурами на основі адаптивного лідерства

стиль особливо ефективний у поєднанні зі стратегіями стабілізації або часткової реструктуризації.

Ситуативне лідерство, як гнучка управлінська модель, дозволяє обирати найдоцільніший стиль взаємодії з персоналом залежно від поточної ситуації, рівня зрілості працівників, масштабів загрози та наявних ресурсів. Такий підхід виправдано застосовувати на ранніх етапах кризового циклу, зокрема під час виявлення та початкової діагностики кризових явищ.

Таким чином, вплив того чи іншого стилю лідерства на реалізацію антикризових стратегій є ключовим чинником ефективного управління в умовах нестабільності. При цьому адаптація лідерських моделей до типу кризової ситуації та етапу її розвитку дозволяє забезпечити більш гнучкий, науково обґрунтований та дієвий підхід до стабілізації функціонування підприємницьких структур (рис. 2).

Вплив стилів лідерства на реалізацію антикризових стратегій є ключовим чинником ефективного управління в умовах нестабільності. Адаптація ж лідерських моделей до типу кризової ситуації та етапу її розвитку, дозволяє забезпечити більш гнучкий, науково обґрунтований та дієвий підхід до стабілізації функціонування підприємницьких структур в мінливому навколишньому середовищі.

Разом з тим, ефективність такого підходу значною мірою залежить від наявності чіткої методологічної основи, яка дозволяє системно оцінювати ситуацію, обирати релевантні лідерські інструменти та приймати стратегічно вивірені управлінські рішення. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція наукової методології в процес антикризового управління, що передбачає не лише застосування сучасних методів аналізу, але й поєднання їх із принципами адаптивного лідерства як

гнучкого інструменту впливу на організаційні зміни в середині підприємства. Все це покладає початок досліджень, яке базується на системному аналізі наукових джерел, методах порівняння, узагальнення, моделювання, з'ясування лідерського стилю та зайнятої лідерської позиції як міждисциплінажного взаємозв'язку з етапами антикризового управління підприємством.

З урахуванням цього, пропонується концептуальна модель, яка відображає логіку інтеграції наукової методології у процес ухвалення управлінських рішень в умовах кризових викликів. Модель базується на п'яти взаємопов'язаних блоках: методологічному підґрунті, системному аналізі, адаптивному лідерстві, модулі прийняття рішень та механізмі зворотного зв'язку. Її мета — забезпечити наукову обґрунтованість, гнучкість і адаптивність управлінських дій у динамічному середовищі.

В даному випадку в моделі використовується міждисциплінарний підхід, що поєднує теорію кризового управління, організаційну поведінку та теорію лідерства. Внаслідок чого концептуальна модель узагальнює принципи наукової методології та адаптивного лідерства, формуючи системну основу для прийняття ефективних управлінських рішень в умовах криз, що складається з п'яти функціонально пов'язаних блоків інтегрованих між собою певною методологією (рис. 3).

Таким чином, запропонована концептуальна модель інтеграції наукової методології та адаптивного лідерства в антикризове управління суб'єктами підприємницької діяльності демонструє потенціал поєднання системного підходу з лідерською гнучкістю в умовах нестабільного економічного середовища. Її практична реалізація дозволяє підприємствам не лише ефективно ідентифікувати та нейтралізувати кризові загрози, а й створити передумови для сталого розвитку в посткризовий період.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Застосування трансформаційного, адаптивного та ситуативного стилів лідерства на відповідних етапах антикризового циклу підприємства, підвищує ефективність реалізації його управлінських рішень, сприяє мобілізації ресурсів, формуванню мотиваційного середовища та забезпеченню організаційної гнучкості. При цьому особливу увагу набуває науковий підхід до класифікації антикризових стратегій,

який дозволяє диференційовано проводити вибір управлінських дій залежно від типу кризи та характеристик підприємницької структури.

Розробка концептуальної моделі інтеграції методології наукових досліджень і принципів адаптивного лідерства в процесі ухвалення управлінських рішень у кризових умовах, забезпечує наукову обґрунтованість, логічну послідовність і гнучкість управлінського впливу, що не лише знижує ризики та втрати, але й створює умови для формування нових організаційних компетенцій які стають основою для відновлення та сталого розвитку підприємств у посткризовий період.

Впровадження системно-методологічного підходу до лідерства в контексті антикризового управління, має розглядатися як стратегічний напрям удосконалення управлінських практик у підприємницькому середовищі, спрямований на забезпечення успішного функціонування та розвитку підприємницьких суб'єктів у сучасних нестабільних економічних умовах.

Література:

1. Михаліцька Н.Я., Яцик М.Р. Лідерство та комунікації в організації. Навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Методологія наукових досліджень. Підручник. Харків: Право, 2019. 368 с.
3. Олійник Т.І., Маліновський С.А. Методичні аспекти формування антикризової програми в плануванні економічної діяльності суб'єктів підприємництва. Ефективна економіка. 2023. № 11 Режим доступу: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2516/2552> (дата звернення: 04.08.2025).
4. Гринько Т.В., Базик О.В., Іванов К.Р. Стратегічне управління людськими ресурсами у сфері підприємницької діяльності. Економічний простір. 2024. № 192. С. 7—11
5. Носань Н.С., Борисенко О.В., Назаренко Т.С. Антикризове управління та стратегічний розвиток підприємств у період війни. Економіка та суспільство. 2024. № 68. С. 36—42.
6. Панчук А.С., Ляліна Н.С. Соціально-економічні проблеми управління бізнесом. Монографія. Харків: Видавництво ФОП Федорко, 2021. 303 с.
7. Кравченко М.С., Митюк М.С. Антикризове управління в сучасних економічних умовах. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2018. № 18. С. 190—198.

8. Буняк Н.М. Особливості адаптивного управління підприємством в умовах кризових явищ. Проблеми системного підходу в економіці. 2022. № 2 (88). С. 56—61.

9. Гудзь О.Є. Формування стратегії антикризового управління підприємством. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. № 2 (28). С. 19—24.

10. Юрша О.М., Коваль С.Ю., Мельник Л.М. Трансформація антикризового управління підприємствами в парадигмі цифрової економіки. Вісник КНТЕУ. 2024. № 12 (45). С. 201—213.

11. Богуславська С., Білоус С., Дяк В. Стратегії антикризового управління підприємством. Економіка та суспільство. 2023. № 55. С. 56—60.

12. Токмакова І.В., Панченко Н.Г., Кургузова М.Ю. Розроблення антикризової стратегії підприємства в умовах цифрової трансформації. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2022. № 76—77. С. 58—63.

13. Стешенко О.Д., Масалигіна В.В. Антикризове управління в умовах пандемії. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 70—71. С. 75—82.

References:

1. Mykhalytska, N.Ya. and Jacyk, M.R. (2024), *Liderstvo ta komunikatsii v orhanizatsii* [Leadership and communication in the organization], L'vivs'kyj derzhavnyj universytet vnutrishnikh sprav, Lviv, Ukraine.

2. Danylyan, O.G. and Dzyoban, O.P. (2019), *Metodolohiia naukovykh doslidzhen'* [Methodology of scientific research], Pravo, Kharkiv, Ukraine.

3. Oliynyk, T.I. and Malinovsky, S.L. (2023), "Methodological aspects of forming an anti-crisis program in planning the economic activity of business entities", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2516/2552> (Accessed 4 August 2025).

4. Hrinko, T.V. Bazik, O.V. and Ivanov, K.R. (2024), "Strategic human resource management in business", *Ekonomichnyj prostir*, vol. 192, pp. 7—11.

5. Nosan, N.S. Borisenko, O.V. and Nazarenko, T.S. (2024), "Anti-crisis management and strategic development of enterprises during the war", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 68, pp. 36—42.

6. Panchuk, A.S. and Lyalina, N.S. (2021), *Sotsial'no-ekonomichni problemy upravlinnia biznesom* [Socio-economic problems of business management], Vydavnytstvo FOP Fedorko, Kharkiv, Ukraine.

7. Kravchenko, M.S. and Mityuk, M.S. (2018), "Anti-crisis management in modern economic conditions", *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noi vlasnosti*, vol. 18, pp. 190—198.

8. Bunyak, N.M. (2022), "Features of adaptive enterprise management in times of crisis", *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, vol. 2, no. 88, pp. 56—61.

9. Gudzy, O.E. (2019), "Formation of an anti-crisis management strategy for an enterprise", *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, vol. 2, no. 28, pp. 19—24.

10. Yursha, O.M. Koval, S.Yu. and Melnyk, L.M. (2024), "Transformation of anti-crisis management of enterprises in the paradigm of the digital economy", *Visnyk KNTEU*, vol. 12, no. 45, pp. 201—213.

11. Boguslavskaya, S. Bilous, S. and Dyak, V. (2023), "Strategies for anti-crisis management of an enterprise", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 55, pp. 56—60.

12. Tokmakova, I.V. Panchenko, N.G. and Kurguzova, M.Yu. "Development of an anti-crisis strategy for an enterprise in the context of digital transformation", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 76—77, pp. 58—63.

13. Steshenko, O.D. and Masalygina, V.V. (2020), "Anti-crisis management in a pandemic", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 70—71, pp. 75—82.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663